

25/1.38

GLEDALIŠKI
LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1937-38

OPERA UREDNIK: M. BRAVNIČAR

ING. P. GRESSEROV-GOLOVIN:
9 HELTEJA
OPERETA V TREH DEJANJIH

25/1.38

Din 2:50

Izhaja za vsako premijero

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1987/88 ∞ ŠTEV. 9

OPERA

UREDNIK: M. BRAVNIČAR

ING. PETER GRESSEROV-GOLOVIN:

HELTEJA

PREMIERA 20. JANUARJA 1938

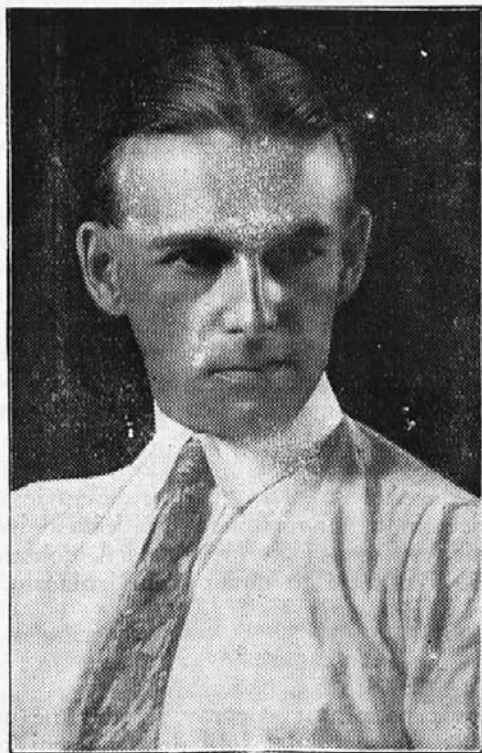
V letošnji sezoni sta stopila prvič na naš operetni oder dva avtorja, ki sta zložila svoji deli nekako mimogrede, kot postransko delo izven svojega stalnega poklica. Prvi je elektrotehnik Dobeic, ki je krstil svojo »Ančko« 25. novembra, drugi je ing. Gresserov-Golovin (tudi elektrotehnik), naš baletni mojster, ki je prinesel sedaj Smaragдно srce ali »Heltejo«, da bi pričela svojo življenjsko pot. Po »Amaconkah« in »Ančki« je to tretja izvirna opereta v tekoči sezoni. V življenju in delovanju ljubljanske operete je to prvi primer, da je v eni sezoni uprizorila tri izvirna dela. Ta odrska oblika zavzema v sporedu našega gledališča precejšnje mesto in obseg, zato bi bilo razveseljivo, da bi se gledališče polagoma osamosvojilo od inozemskega uvoza in ga nadomestilo z izvirnimi deli domačih avtorjev. Večina slovenskih operet, ki so bile napisane in uprizorjene po prevratu, so revijske operete z deloma jazzovsko glasbo. Opereta je podvržena trenutnemu modnemu okusu, zato tudi naši operetni skladatelji niso šli preko modnih zahtev in običajev in so ustvarjali dela po istih načelih, kakor priznani drugorodni skladatelji. V času dunajske operetne klasike je pomenila operetna oblika majhno opero z lahko in poljudno vsebino. Danes opereta ni več umetniško vprašanje, temveč povečini odrska zabavna igra s kupleti

in plesno glasbo. V »Helteji« pa vendar čutimo poleg omenjenih lastnosti, ki so bistvene za sodobno opereto tudi nagib h klasično operetnemu. V »Helteji« srečamo arije, plesne divertimente in zaključne scene, ki so več kakor samo operetne v današnjem smislu.

Avtor P. Golovin-Gresserov mi je podal svoj odnos do operete in do svojega dela približno takole:

»Operetna oblika mi je bila vedno všeč; nikdar ji nisem odrekal življenjske pravice. Smeh, se mi zdi, je vsaj toliko vreden, kakor solze, posebno v naših časih. Razvedriti in pomiriti človeško dušo, pa četudi samo za par bežnih uric, je po mojem mnenju lepa in vredna naloga. Tudi sentimentalnosti pripisujem neko vrednost; v njej čutim bistvo dobre človeške narave. Surovosti in sarkazma je več kot preveč že v današnjem življenju in ni potrebno, da bi jih prikazovali in »uživali« še v gledališču. Skrivati dobra duševna nagnenja pod krinko ponarejene surove moštosti, kakor to danes radi delajo, se mi ne zdi značajno in odkritosrčno, zato je bila vedno mojemu srcu posebno blizu stara opera in opereta. Poslednja v smislu, kakor so jo razumeli Francozi, torej kot lahka in vesela opera. Sodobna opereta se je žal temu prvotnemu smislu popolnoma izneverila; to so igre z glasbo, včasih operetne karikature, v katerih glasba niti ni organično povezana z besedilom, pogosto prostaškim in robotim do skrajnosti.

Vzpodbudo za opereto sem dobil pri učinkovitih delih, ki so bila uprizorjena v našem gledališču v času »Grofice Marice«. Smernico za oblikovanje glavnih vlog, ki imajo pevsko in igralsko težko nalogo, pa mi je dalo dejstvo, ki sem ga razbral iz časopisnihotic, da nastopajo v operetah pevke in igralko velikega slovesa kakor Gita Alpar, Novotna, Vera Schwarz i. dr. Med takšne vloge spadata v »Helteji« Dolores in Hed. Kar se tiče vloge kozaka Matveja, pripominjam, da je pisana nalašč za našega V. Jankota; v njej je goščena vsa moja ljubezen do rodnega kraja, posebno v njegovi prvi glasbeni točki, ki se tako dobro prilega Jankotovemu glasu. Poleg tributa, ki sem ga z Matvejevimi pesmimi plačal svojemu poreklu in svojim notranjim nagibom, sem se moral zaradi okoliša, v katerem se odigrava dejanje operete, poglobiti in zamisliti tudi v

ING. PETER GRESSEROV-GOLOVIN

bistvo španske narodne pesmi in plesa, da bi se čimbolj približal mehikansko-španski folklori, ki je tako močno zastopana v tej moji opereti.

Opereto sem napisal po svojih najboljših močeh, tako, kakor sem pač zmogel. Priznati moram, da nisem bil vedno iskren, ker sem se včasih le moral podrediti zahtevam sodobne operete, toda samo do neke meje. Najtežji problem je bila rešitev tretjega dejanja, to je od dramatičnega viška dalje. Težave z zadnjim dejanjem imajo najbrže vsi operetni avtorji. Upam, da sem to vprašanje rešil zadovoljivo.

Glasba, ki je bistveni del operete, mi je šla gladko od rok, čeprav sem v tem poslu diletant. Pri glasbenih točkah, kjer prevladuje čustvo, se nisem ustavljal, toda finali, ki zahtevajo zgraditve in konstrukcije, so mi delali preglavice. Največje težave pa so se začele tedaj, ko sem opereto že dovršil in sem moral poiskati dobrohotnega glasbenega strokovnjaka, ki bi mi opereto prepilil, predelal in ji dal tehnično izdelano lice. V dogovoru sem bil s tremi slovenskimi glasbeniki, da bi prevzeli tehnično izdelavo moje operete, toda prišel sem vedno ob nepravem času, ko so bili zaposleni z lastnimi deli. Ob neki priliki sem se seznanil z g. B. Leskovicem in kmalu nato sva se tudi že dogovorila glede operete. Leskovic se je z veliko vnemo lotil dela in danes mu moram biti samo hvaležen, da je »Helteji« pomagal na noge, ker jo je izdelal, dokomponiral in instrumentiral. Koliko se je to najino delo izplačalo, bo pokazala bodočnost.«

*

Bogo Leskovic pa pravi: »Čeprav se sicer ne udejujem na operetnem polju, sem se vendar lotil dela v jeseni 1936 na prigorvarjanje Golovina in ker sem videl, da je besedilo dobro, ter da imajo Golovinovi glasbeni osnutki in melodije v sebi dovolj jedra, da se iz njih lahko nekaj napravi. Glasbo za »Heltejo« sem izdelal na podlagi Golovinovih melodij in motivov tako, da sem izdelal vse znova, držeč se prvotnih Golovinovih osnutkov, nekaj glasbenih točk sem dodal in vse instrumentiral. Delo je bilo različno, kakor je

pač zahtevala **potreba in nujnost oblikovanja**. Nekatere glasbene točke so ostale skoraj nedotaknjene, druge zopet so bile potrebne temeljite predelave. Najbolj samostojno sem delal pri velikih scenah in plesih, ki so zgrajeni v obširnejših oblikah. Ker je tako šla vsa glasba še enkrat skozi moje pero, upam da se mi je posrečilo utisniti delu enoten pečat. Najino delo v tej opereti se prepleta tako, da je danes težko določiti, kje konča Golovinovo delo in kje začenja moj delež na glasbi.

*

PETER GRESSEROV-GOLOVIN

Rojen je bil 1. aprila 1894. v Moskvi, kjer je l. 1912. maturiral na klasični gimnaziji. Med gimnazijskim študijem se je učil klavirja na državni glasbeni šoli in baleta v šoli solistke moskovskega carskega baleta Olge Nekrasove. Ker je dovršil gimnazijo z odliko je bil sprejet na strojni oddelek Politehničnega inštituta imperatorja Petra Velikega, kjer je ostal dve leti, nato pa je vstopil v kavalerijsko učilišče carja Nikolaja, katero je zapustil kot oficir. Spomladi leta 1915. je že bil na galicijski fronti proti Avstriji kot oficir 9. kazanskega dragonskega polka. Med vojno je bil petkrat odlikovan z raznimi redi in dvakrat ranjen. Po demobilizaciji je vstopil v Belo armado in kot konjeniški kapetan emigriral v Carigrad, nato pa v Jugoslavijo. Po zimi l. 1922. je vstopil na filozofsko fakulteto ljubljanskega vseučilišča. Eno leto pozneje je prestopil na elektrotehnični oddelek tehnične fakultete, na kateri je l. 1929. diplomiral za inženjerja elektrotehnike. Pri Narodnem gledališču je od l. 1924. Baletni mojster pri našem gledališču je od l. 1928.

*

BOGOMIR LESKOVIC je bil rojen l. 1909. na Dunaju. Svoje študije je začel v Ljubljani, kjer je tudi maturiral. Po dovršenem konservatoriju v Ljubljani je šel na dunajsko glasbeno akademijo, kjer je na mojstrskem razredu absolvirал violincelo in skladbo. Po

dovršenih študijah na Dunaju je bil Leskovic nagrajen s Kreisslerjevo nagrado za violinčeliste. V naši javnosti je Leskovic znan kot prvi slovenski virtuoz na violinčelu in kot pomemben skladatelj zmernejše smeri. Njegove skladbe so bile mnogokrat izvajane tudi

BOGOMIR LESKOVIC

v inozemstvu. Zložil je Etude za veliki orkester, godalni kvartet, sonato za violinčelo, klavirske skladbe in pesmi. Leskovic se je več let udeleževal tudi kot učitelj na Glasbeni Matici in na ljubljanskem konservatoriju. To mesto pa je pustil, ker je šel na Dunaj nadaljevati študij.

Razno

MAURICE RAVEL.

O Božiču preteklega leta je preminul v Parizu eden največjih sodobnih francoskih skladateljev — Maurice Ravel. Z njim je izgubila francoska glasba genija-umetnika, ki stoji danes v glasbenem življenju na vodilnem mestu.

Rodil se je 7. III. 1875. v Ciboure v Pirenejih. Študiral je na konservatoriju v Parizu. Leta 1901. je dobil rimsko nagrado za kantato »Myrrha«. V vseh delih je ustvaril nov stil, bodisi v klavirskih (»Jeux d' Eaux«) ali v orkestralnih (»Bolero«). Na dramatičnem polju je napisal opero »Heure Espagnole«, v kateri je skušal obnoviti staro opero buffo in v poslednjem času čudovito delo »L' Enfant et les Sortilèges«. Baleta »Daphnis in Chloe« in »Ma Mère l' Oye« smatrajo radi njune ritmične pestrosti in obilice izraza v harmoniji in melodiki za njegovi najboljši deli. Simfonična slika »Bolero« je edinstven primer četrturne gradacije, zgrajene na eni sami temi in ritmičnem ostinatu.

Ravelov slog je poln v iskanju novih izraznih sredstev in rešitev. Nadaljeval je Debussyjevo impresionistično smer, ki jo je pa poživel z ritmom in obogatil z novimi harmonijami. Njegova dela ostanejo trajen spomenik. On je ostal do konca — kakor se je pokazal že kot dvajsetletni mladenič v skladbi »Habanera« — šegav, rahločuten in je z ironičnim smehom prikrival svoje notranje čustvo. Bil je v resnici francoski musik par excellence.

*

Berlinska opera je imela v pretekli sezoni 317 predstav. Največkrat je bil izvajan Wagner — 56 predstav — dalje Puccini (34), Verdi (25), R. Strauss, Donizetti, Leoncavallo in Mascagni (18), Mozart in Weber (13).

*

Na letošnjem *glasbenem festivalu v Monakovem* bo prva uprizoritev nove Straussove opere »Dan miru«. Festival bodo zaključili s tečnom italijanske glasbe.

Opereta v Nemčiji. V časopisu »Allgemeine Musikzeitung« objavljaja prof. W. Altmann statistiko o operetnih izvedbah na nemških odrih v sezoni 1936/37. Najbolj izvajan avtor je bil Franz Lehár. Njegovih štirinajst del je doseglo 2545 predstav, od teh »Vesela vdova« 778. Takoj za Lehárjem sledi Johann Strauss s trinajstimi deli in 2273 predstavami, od katerih je dosegel »Netopir« 767 uprizoritev.

*

Meseca novembra je v starosti 94 let *umrl tenorist Iherie*, ki je prvi kreiral dona Joséja v Bizetovi »Carmen«.

*

Werner Egk, avtor uspele opere »Čarobne gosli«, dela novo opero »Peer Gynt«. Premiero bo imela prihodnjo sezono na državni operi v Berlinu.

*

Znani dirigent *Bruno Walter* pripravlja na dunajski državni operi Smetanovega »Dalibora«.

*

V letošnjem sporedu Narodnega divadla v Bratislavi so naslednja jugoslovanska dela: B. Širola: »Stanac«, A. Dobronić: »Vdova Rošlinka«, J. Mandić: »Mirjana« in Baranovičev balet »Srce iz lecta«.

Prihodnji operni spored

V operi pripravljajo naslednja dela, ki bodo v prihodnjem času uvrščena v naš spored:

Mozart: DON GIOVANNI (dirigent ravnatelj M. Polič);

Offenbach: HOFMANNOVE PRIPOVEDKE (dirigent Štritof)

Dvořak: JAKOBIN (dirigent Ant. Neffat)

Verdi: RIGOLETTO (dirigent D. Žebre)

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Matija Bravničar. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

HELTEJA

(SMARAGDNO SRCE)

opereta v treh dejanjih, napisal ing. P. Gresserov (Golovin) in B. Leskovic. Uglasbil ing. P. Gresserov (Golovin) in B. Leskovic.

Dirigent: dr. D. Švara.

Koreograf: P. Golovin.

Režiser: prof. O. Šest.

Kennedy, bogat Američan D. Burger
Sally, njegova hči V. Smerkolova
Becky, njegova pohčerjenka S. Japljeva
Jack, Kennedyjev nečak, sportnik in film-
ski reporter B. Peček
Dolores del Spada (Helteja), princesa iz
rodu Inkov A. Nollijeva
John Loyd, profesor arheologije Daneš
Hed Stanley, arheolog in raziskovalec I. Gorski
Matwej Fedorčuk, kubanski kozak V. Janko
Bally, bogat Mehikanec, živinorejec D. Zupan

Kleopatra, njegova žena R. Škeletova
Poglavar tajne mehikanske sekte A. Sekula
Guami, član sekte E. Frelih
Kermi, član sekte, sluga pri Kennedyju Z. Ocvirk
I. in II. arheolog A. Arčon, F. Hvastja
I. in II. gospod F. Marolt, I. Mencin
I. in II. dama I. Cankar, J. Jerom
Radio napovedovalec Z. Ocvirk
I. paž I. Cankarjeva
II. paž E. Müllerjeva
III. paž P. Rupnikova

Sluge, kitaristi, timpanisti, Indijanci i. t. d. — Čas sedanjost.

Prvo dejanje: pred vilo mistra Kennedyja v Mehiki; drugo dejanje: na razvalinah svetišča v Mehiki; tretje dejanje: v hiši mistra Kennedyja v New Yorku.
Dekoracije po osnutkih ing. E. Franza izdelala gledališka slikarna, nove kostime gledališka krojačnica. Kostimi V. Smerkolove so izdelek modnega salona Korček. Mestni trg 20.

Ojačevalno napravo je dobavila tvrdka Radior. z. z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec ob 23.

LEVA

REVISED

For the E. University (College) in A. J. J. J.

Revision: part 0 part

1. St. John's	2. St. John's	3. St. John's	4. St. John's	5. St. John's	6. St. John's	7. St. John's	8. St. John's	9. St. John's	10. St. John's
11. St. John's	12. St. John's	13. St. John's	14. St. John's	15. St. John's	16. St. John's	17. St. John's	18. St. John's	19. St. John's	20. St. John's
21. St. John's	22. St. John's	23. St. John's	24. St. John's	25. St. John's	26. St. John's	27. St. John's	28. St. John's	29. St. John's	30. St. John's
31. St. John's	32. St. John's	33. St. John's	34. St. John's	35. St. John's	36. St. John's	37. St. John's	38. St. John's	39. St. John's	40. St. John's
41. St. John's	42. St. John's	43. St. John's	44. St. John's	45. St. John's	46. St. John's	47. St. John's	48. St. John's	49. St. John's	50. St. John's
51. St. John's	52. St. John's	53. St. John's	54. St. John's	55. St. John's	56. St. John's	57. St. John's	58. St. John's	59. St. John's	60. St. John's
61. St. John's	62. St. John's	63. St. John's	64. St. John's	65. St. John's	66. St. John's	67. St. John's	68. St. John's	69. St. John's	70. St. John's
71. St. John's	72. St. John's	73. St. John's	74. St. John's	75. St. John's	76. St. John's	77. St. John's	78. St. John's	79. St. John's	80. St. John's
81. St. John's	82. St. John's	83. St. John's	84. St. John's	85. St. John's	86. St. John's	87. St. John's	88. St. John's	89. St. John's	90. St. John's
91. St. John's	92. St. John's	93. St. John's	94. St. John's	95. St. John's	96. St. John's	97. St. John's	98. St. John's	99. St. John's	100. St. John's

... ..